

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA GMINY PIENIĘŻNO
NA LATA 2009 - 2032**

Spis treści

1	Przedmiot, cel i zakres opracowania	4
1.1	Realizowane zadania	4
1.2	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z 14 maja 2002 roku	5
1.3	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	6
1.4	Zadania jednostek samorządu gminnego, właścicieli i zarządców nieruchomości wynikające z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz innych aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami azbestowymi	7
1.4.1	Obowiązki samorządu gminnego	7
1.4.2	Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest	9
1.4.3	Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	10
2	Obowiązujące akty prawne	12
3	Charakterystyka azbestu	15
3.1	Klasyfikacja azbestu	15
3.2	Zastosowanie azbestu	15
3.3	Szkodliwość azbestu	16
3.4	Wykaz kodów odpadów obejmujących materiały zawierające azbest	18
4	Diagnoza stanu dla Gminy Pięńżno	19
4.1	Inwentaryzacja azbestu w gminie	19
4.2	Przewidywania dotyczące ilości powstających odpadów zawierających azbest w wyniku usuwania niniejszych wyrobów na lata 2009-2032	20
5	Finansowanie	22
5.1	Szacunkowy koszt usunięcia materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Pięńżno	22
5.2	Istniejące formy finansowania	22
5.2.1	Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz odpadów z terenu nieruchomości	25
5.2.2	Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych oraz odpadów z terenu nieruchomości	25
5.3	Finansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Pięńżno	26
6	Działania prowadzone na terenie gminy	31
6.1	Działania związane z procesem inwentaryzacji	31
6.2	Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest	31
6.2.1	Demontaż	32

6.2.2	Transport	34
6.2.3	Składowanie	35
7	Konsultacje społeczne	36
7.1	Przebieg procesu ankietyzacji w gminie	36
7.2	Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych	36
8	Wykaz firm posiadających decyzje na zbieranie odpadów zawierających azbest oraz upoważnionych do wykonywania prac demontażowych	38
9	Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest	39
10	Harmonogram usuwania wyrobów azbestowych	41
11	System monitoringu i oceny realizowanych celów	42
12	Podsumowanie	46

Spis tabel

1	Wykaz wartości dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest	17
2	Szacunkowe zestawienie ilości usuwanego azbestu na lata 2009-2032	21
3	Zestawienie podmiotów gospodarczych posiadających decyzję na prowadzenie działalności w zakresie demontażu i transportu odpadów zawierających azbest	38
4	Zestawienie składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest	39
5	Harmonogram rzeczowy na lata 2009 – 2032	41
6	Wskaźniki monitorowania Programu na terenie Gminy Pięńżno	43

Spis rysunków

1	Schemat obowiązujący podczas prac demontażowych	33
2	Schemat obowiązujący podczas transportów odpadów zawierających azbest	34
3	Schemat przekazania odpadów zawierających azbest do składowania	35
4	Schemat obiegu dokumentów związanych z gospodarką odpadami azbestowymi	45

1 PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Gmina Pieniężno w październiku 2009 roku rozpoczęła proces inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, przystępując tym samym do realizacji zadań wynikających z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku oraz jego aktualizacji - „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 roku, będących jednocześnie podstawą prawną wykonania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”.

Zgodnie z niniejszymi Programami, Gmina Pieniężno zakłada usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku, a przez to minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

1.1 Realizowane zadania

Program usuwania azbestu dla Gminy Pieniężno zakłada realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy.
2. Edukację mieszkańców zarówno w zakresie szkodliwości azbestu, jak również w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania.
3. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
4. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu oraz pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym oraz innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom.
5. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest.
6. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu gminy na realizację Programu.
7. Eliminowanie powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
8. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

9. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Przedsięwzięcie polegające na usuwaniu azbestu z Gminy Pieniężno jest procesem długotrwałym, który wiąże się z szerokim zastosowaniem wyrobów zawierających azbest, jako pokryć dachowych. Z uwagi na fakt wysokich kosztów ich usunięcia i zastąpienia będą to działania kosztowne i długoterminowe.

Szacunkowy okres, jaki jest niezbędny do osiągnięcia tego celu wynosi około 25 lat, w związku z czym, wymagana jest odpowiednia strategia postępowania, która w możliwie krótkim czasie wpłynie na zwiększenie wydajności przedsięwzięcia jakim jest usunięcie azbestu z terenu gminy.

Gmina Pieniężno przyjmuje strategię, w której szczególną uwagę zwracać będzie się na następujące obszary:

- ✓ eliminację dopuszczonych do produkcji i stosowania wyrobów zawierających azbest,
- ✓ ograniczanie uciążliwości wyrobów zawierających azbest użytkowanych od lat,
- ✓ unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, których stan techniczny nie pozwala na dalsze użytkowanie,
- ✓ ograniczanie powstawania dzikich składowisk odpadów azbestowych,
- ✓ kontynuowanie działań edukacyjno-informacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, szkoleń pracowników itp.,
- ✓ monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”.

1.2 Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z 14 maja 2002 roku

Celem programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski jest:

- ✓ spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- ✓ wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- ✓ spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- ✓ stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Nadrzędnym celem Programu jest ograniczenie wzrastającej ilości zachorowań i zgonów w Polsce (analogicznie, jak w Europie), wywoływanych szkodliwością azbestu. Potrzeba ochrony zdrowia i życia ludności zasadnym czyni skierowanie środków z funduszy ekologicznych na wsparcie programu, według zasad obowiązujących aktualnie, a także tworzonych w przyszłości.

Niniejszy program zakłada ożywienie gospodarcze w dziedzinie budownictwa i produkcji materiałów budowlanych, z uwagi na fakt, iż około 85% azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych, a usunięcie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest działalnością remontowo – budowlaną.

Program ten w znacznej mierze będzie dofinansowany z budżetu państwa, z uwagi na fakt podniesienia rangi niniejszego programu oraz jego właściwego przedstawiania w mediach publicznych.

Sugeruje się również powstanie rynku usług kredytowo - bankowych do obsługi klientów z ofertami dla mniej zamożnych właścicieli obiektów budowlanych.

1.3 Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Niniejszy Program jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w przyjętym przez Radę Ministrów 14 maja 2002 roku „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”.

Dodatkowo, w programie tym określono nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu, w tym priorytetowe zadania legislacyjne, uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz usprawnienie systemu monitoringu jego realizacji. Zadania te mają na celu przyspieszenie tempa usuwania wyrobów zawierających azbest.

Dodatkowo Program ten zakłada, iż do roku 2012 powinna zostać zakończona rzetelna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, z której dane zostaną wprowadzone do wojewódzkiej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest (WBDA), dzięki czemu zostanie uruchomiony elektroniczny System Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy program szczególny nacisk kładzie na edukację oraz zwiększenie finansowania działań w zakresie usuwania azbestu, z uwagi na fakt dotychczasowego niskiego tempa prac demontażowych i utylizacji wyrobów azbestowych.

1.4 Zadania jednostek samorządu gminnego, właścicieli i zarządców nieruchomości wynikające z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz innych aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami azbestowymi

1.4.1 Obowiązki samorządu gminnego

- Informowanie mieszkańców gminy o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości poprzez współpracę z lokalnymi mediami

Gminy zobowiązane są do informowania mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Gminy mają także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te, wraz z formularzami dla mieszkańców powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędu gminy, na tablicach informacyjnych w jego budynku, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami.

- Przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz regionów występującego narażenia na ekspozycję azbestu

Proces inwentaryzacji daje możliwość oszacowania ilości azbestu, jaka znajduje się na terenie gminy, a co za tym idzie jest podstawą do planowania wydatków związanych z dofinansowaniem przez gminę usuwania wyrobów zawierających azbest.

Proces inwentaryzacji daje również możliwość kontaktu z mieszkańcami i ich edukację w zakresie postępowania z azbestem.

Dodatkowo dane inwentaryzacyjne powinny być udostępnione na wszystkich szczeblach administracji, co umożliwi skuteczną organizację działań bezpośrednio związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenów nieruchomości oraz pozyskiwania środków finansowych na ten cel. Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 roku „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wprowadzenia danych inwentaryzacyjnych do Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest - WBDA), jak również od roku 2013 aktualizację inwentaryzacji

wyrobów zawierających azbest oraz udostępnienie jej wyników w wyżej wymienionej bazie danych.

- Składanie okresowych raportów dla marszałka województwa

Do obowiązków wójta/burmistrza/prezydenta należy gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego, jakim jest baza azbestowa - www.bazaazbestowa.pl.

- Przygotowanie i aktualizacja programu usuwania azbestu
- Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska) podczas realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”
- Uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami

Ze względu na niezadowalające tempo usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2002-2009, w przyjętym 14 lipca 2009 roku „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na jednostki samorządu terytorialnego zostały naniesione dodatkowe zadania, do których zalicza się:

- ✓ zwiększenie aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania;
- ✓ w przypadku budynków jednorodzinnych i gospodarskich, oraz odpadów z terenu nieruchomości - zapewnienie wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz całkowite lub znaczne poniesienie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, w takim stopniu, aby udział środków właścicieli nieruchomości był niewielki, z uwagi na fakt, iż ponoszą oni koszty nowego pokrycia dachowego;
- ✓ w przypadku dużych obiektów budowlanych – zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz aktualizacja gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest;
- ✓ koordynowanie wsparcia finansowego usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych;

- ✓ wybór spełniających wymagania prawa przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie bezpiecznego usuwania azbestu, podczas koordynowania usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych.

1.4.2 Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest

- Usunięcie wyrobów zawierających azbest do roku 2032

Właściciele nieruchomości są podmiotami odpowiedzialnymi za usunięcie wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych, mieszkalnych, gospodarskich, dużych obiektów budowlanych, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych czy terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest. Są oni również odpowiedzialni za oczyszczenie terenu nieruchomości z odpadów zawierających azbest. Zadanie to powinno zostać wykonane w terminie do roku 2032.

Prace związane z demontażem, transportem oraz utylizacją powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane firmy, posiadające odpowiednie przeszkolenie.

- Nadzór nad wyrobami zawierającymi azbest

Do obowiązków właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości należy sprawowanie nadzoru nad wyrobami zawierającymi azbest znajdującymi się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest, znajdujących się na terenie lub obiekcie przez nich administrowanym bądź zamieszkiwanym.

- Przeprowadzanie przeglądu technicznego

Właściciele nieruchomości powinni posiadać informacje w postaci wypełnionych arkuszy „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (Dz. U. nr 71, poz. 649). Niniejsza ocena może być wykonana przez właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcę nieruchomości, a fakt jej przeprowadzenia powinien być udokumentowany i odnotowany w książce obiektu budowlanego.

Po przeprowadzeniu oceny właściciel jest zobowiązany do przekazania kopii niniejszej oceny do właściwego organu nadzoru budowlanego w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny. Na tej podstawie sporządza się zbiorczy wykaz obiektów zawierających azbest, wg trzech grup pilności, w zależności od stopnia zagrożenia.

- Usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia.
- Sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest.
- Przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest.
- Sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury i na tej podstawie sporządzenie i przedłożenie przez właściciela, zarządcę lub użytkownika dla wojewody lub wójta/burmistrza/prezydenta miasta w przypadku osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, corocznej aktualizacji informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone.
- Podjęcie decyzji o usuwaniu azbestu.
- Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.
- Uzyskanie pozwolenia na budowę w celu usunięcia wyrobów azbestowych z obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z przepisami prawa budowlanego.
- Dokonanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest, posiadającego decyzje na prowadzenie działalności w tym obszarze.
- Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
- Oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń, w których jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest.

1.4.3 Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest

- Posiadanie pozwolenia na prowadzenie działalności w obszarze gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami.
- Przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy

zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z tymi wyrobami.

- Opracowanie szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- Zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.
- Złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

2 OBOWIĄZUJĄCE AKTY PRAWNE

Realizacja gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest oparta na przestrzeganiu przepisów prawa zapisanych w niżej wymienionych aktach:

- z dnia 14 lipca 2009 roku – uchwała Rady Ministrów pt. "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032",
- z dnia 3 października 2008 r. – rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199, poz.1227),
- z dnia 11 lutego 2008 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w przemyśle włókien sztucznych wiskozowych (Dz. U. 2008 nr 30, poz.177),
- z dnia 25 maja 2007 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101 poz. 686),
- z dnia 14 lutego 2006 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wzoru dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30 poz. 213),
- z dnia 20 grudnia 2005 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. 2005 nr 260 poz. 2181),
- z dnia 14 października 2005 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005 nr 216 poz. 1824),
- z dnia 28 września 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. nr 201 poz. 1674),
- z dnia 20 kwietnia 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 73 poz. 645, z późn. zm.),
- z dnia 1 grudnia 2004 r. – rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, z późn. zm.),
- z dnia 19 maja 2004 r. – rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie dopuszczenia do dnia 31 grudnia 2004 r. wyrobów zawierających włókna azbestowe do produkcji lub do wprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2004 nr 131 poz. 1406),
- z dnia 2 kwietnia 2004 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. nr 71 poz. 649),
- z dnia 23 października 2003 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki społecznej w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu

oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1876),

- z dnia 29 listopada 2002 r. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2002 nr 217, poz. 1833 z późn. zm.),
- z dnia 28 października 2002 r. – ustawa o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 nr 199, poz. 1671 z późn. zm.),
- z dnia 9 października 2002 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególnie zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175 poz. 1439),
- z dnia 26 czerwca 2002 r. - rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie dziennika budowy, montażu, bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 236 poz. 1986),
- z dnia 14 maja 2002 r. – uchwała Rady Ministrów pt. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,
- z dnia 27 września 2001 r. – rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 nr 112, poz. 1206),
- z dnia 27 lipca 2001 r. – ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 nr 100, poz.1085),
- z dnia 27 kwietnia 2001 r. – ustawa o odpadach (Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251 z późn. zmianami),
- z dnia 27 kwietnia 2001 r. – ustawa - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zmianami),
- Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77 i z 2002 r. Nr 1, poz. 11),
- z dnia 2 kwietnia 1998 r. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 45, poz. 280),
- z dnia 11 września 1996 r. – rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 121, poz. 571),
- z dnia 12 marca 1996 r. – zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231),
- z dnia 7 lipca 1994 r. – ustawa - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późn. zm.).

Dodatkowo uwzględnia poniższe akty prawne na podstawie, których powstał „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, a wśród nich:

- przyjętą przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucję z dnia 19 czerwca 1997 r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została wezwana m.in. do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- ustawę z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z 1998 r., Nr 156, poz. 1018, z 2000 r. Nr 88, poz. 986, oraz z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 i Nr 154, poz. 1793) oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy, oraz nowelizacja ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest z dnia 19 czerwca 1997r., szczególnie w zakresie:
 - ✓ udzielania zezwolenia, lub wprowadzenia innych wymagań kwalifikacyjnych dla firm, wykonujących prace polegające na naprawie, konserwacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – w zakresie udowodnienia odpowiedniego przeszkolenia pracowników, posiadania wymaganego wyposażenia technicznego oraz stosowania technologii prac, właściwej dla ochrony pracowników i środowiska przed szkodliwością azbestu,
 - ✓ wprowadzenia – dla właścicieli obiektów zawierających azbest – odpowiedzialności administracyjnej, za nieprzestrzeganie przepisów prawa, dotyczących ochrony przed szkodliwością azbestu,
 - ✓ stopniowej likwidacji nadmiernego i niekontrolowanego importu wyrobów zawierających azbest, a także przestrzegania przy stosowaniu takich wyrobów stosownych procedur postępowania.
- nowelizację rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 1998 r. w sprawie bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 138, poz. 895), szczególnie w zakresie zmian wynikających z nowelizacji odpowiednich ustaw jak wyżej oraz innych wniosków, zawartych w niniejszym opracowaniu, w tym wdrożenie przyjętych procedur postępowania.

3 CHARAKTERYSTYKA AZBESTU

3.1 Klasyfikacja azbestu

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów, tj. zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościowa wyrobu. Wyroby zawierające azbest podzielono na dwie klasy:

- Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Głównie stosowane były w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne.
- Klasa II – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000kg/m^3 definiowane jako „twarde”. Azbestu zawierają poniżej 20%. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisja azbestu do otoczenia jest niewielka. Zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Najczęściej w Polsce stosowanymi wyrobami z tej klasy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe typ „karo” stosowane jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo-cementowe służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypanie.

3.2 Zastosowanie azbestu

Poprzez pojęcie azbestu rozumie się ogół minerałów krzemianowych tworzących włókna. Ze względu na swoje zalety, takie jak odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3 tys. wyrobów przemysłowych.

Służył on m.in. do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych, elewacyjnych oraz rur. Trwałość płyt azbestowo - cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy.

W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji:

- ✓ pokryć dachów - eternit falisty i płaski,
- ✓ płyt elewacyjnych i balkonowych,
- ✓ rur do wykonywania instalacji,
- ✓ sprzęgieł i hamulców do wind,
- ✓ różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła,
- ✓ przewodów centralnego ogrzewania,
- ✓ ognioodpornych koców azbestowych.

Dziś produkcja oraz stosowanie azbestu zostały zakazane, co reguluje Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 1997 r. z póź. zm.).

Szacuje się, iż na terenie Polski znajduje się ponad 15,5 miliona ton wyrobów zawierających azbest.

Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają powinny zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

3.3 Szkodliwość azbestu

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu, do czego dochodzi w wyniku korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.).

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego, co zależy od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien, przy czym szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm stanowią największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego, gdyż przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych – są to włókna respirabilne, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych. Natomiast włókna grube, charakteryzujące się średnicą powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnej części układu oddechowego.

Aktualnie wszystkie typy azbestu należy traktować jako powodujące takie samo ryzyko raka płuc.

Patologicznymi zmianami powstałymi na skutek działania azbestu są azbestozy, czyli pylice azbestowe, zmiany opłucnowe, rak płuc oraz międzybłoniaki, a czynnikami wpływającymi na ich typ i występowanie są wymiary oraz stężenie włókien, jak również czas trwania narażenia. Sugeruje się także wpływ azbestu na przebieg takich chorób jak nowotwory krtani, żołądka, jelit, trzustki i jajników. Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na

długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak również osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych.

Obecnie azbest jest zagrożeniem głównie dla pracowników zajmujących się demontażem materiałów zawierających azbest, w związku z powyższym istotne znaczenie ma zasada obniżenia emisji pylenia przez nawilżanie wyrobu przed, oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie takimi jak piły, wiertarki, wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych do obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby, która może ujawnić się nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest, szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (na podst. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy; Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).

Tabela 1. Wykaz wartości dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest

Lp.	Nazwa i nr CAS ⁴ czynnika szkodliwego dla zdrowia	Najwyższe dopuszczalne stężenia	
		mg/m ³	włókien w cm ³
1.	Pyły zawierające azbest (jeden lub więcej rodzajów azbestu wymienionych poniżej):		
	<ul style="list-style-type: none"> • Aktynolit [77536-66-4] • Antofilit [77536-67-5] • Chryzotyl [12001-29-5] • Grueneryt (amozyt) [12171-73-5] • Krokydolit [12001-28-4] • Tremolit [77536-68-6] 		
	- pył całkowity ¹	0,5	-
	- włókna respirabilne ³	-	0,1
2.	Pyły talku i talku zawierającego włókna mineralne (w tym azbest): [14807-96-6]		
	a) talk zawierający włókna mineralne (w tym azbest):		
	- pył całkowity ¹	1	-
	- włókna respirabilne ³	-	0,5

¹ Pył całkowity – zbiór wszystkich cząstek otoczonych powietrzem w określonej objętości powietrza

² Pył respirabilny – zbiór cząstek przechodzących przez selektor wstępny o charakterystyce przepuszczalności wg wymiarów cząstek opisanej logarytmicznie – normalną funkcją prawdopodobieństwa ze średnią wartością średnicy aerodynamicznej $3,5 \pm 0,3 \mu\text{m}$ i z geometrycznym odchyleniem standardowym $1,5 \pm 0,1$.

³ Włókna respirabilne - włókna o długości powyżej $5 \mu\text{m}$ o maksymalnej średnicy poniżej $3 \mu\text{m}$ i o stosunku długości do średnicy > 3 .

⁴ CAS (Chemical Abstracts Service Registry Number) jest oznaczeniem numerycznym substancji pozwalającym jednoznacznie zidentyfikować substancję chemiczną.

3.4 Wykaz kodów odpadów obejmujących materiały zawierające azbest

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów z dnia 27 września 2001 wśród odpadów zawierających azbest na terenie gminy mogą wystąpić następujące rodzaje odpadów o kodach:

- 15 02 02** Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
- 17 01 06** Zmieszane lub wysegregowane odpady betonu, gruzu ceglanego zawierające substancje niebezpieczne,
- 17 06 01** Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 03** Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne,
- 17 06 04** Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03,
- 17 06 05** Materiały konstrukcyjne zawierające azbest,
- 17 09 03** Inne odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające substancje niebezpieczne.

4 DIAGNOZA STANU DLA GMINY PIENIĘŻNO

Gmina Pieniężno jest jedną z 33 gmin miejsko-wiejskich należących administracyjnie do województwa warmińsko-mazurskiego oraz jedną z dwóch gmin miejsko-wiejskich wchodzących w skład powiatu braniewskiego. Jest to miejscowość położona na wschód od Elbląga oraz 70 km na północny-zachód od stolicy województwa - Olsztyna.

Pieniężno położone jest na obszarze Wzniesień Górowskich nad rzeką Wąlszą. Są to tereny typowo rolnicze, atrakcyjne pod względem turystycznym, posiadające przebogate walory kulturowe, poznawcze i historyczne. Na terenie gminy występuje wiele polodowcowych oczek wodnych, sprzyjających wędkowaniu. Najbardziej atrakcyjnym miejscem do aktywnego spędzania czasu jest jezioro Taftowo o powierzchni 83,3 ha.

Teren gminy położony jest w obrębie Mezuregionu Wzniesień Górowskich osiągających maksymalną wysokość 216 m n.p.m. na Górze Zamkowej. Atrakcją gminy jest rzeka Wąlsza, która wcięła się głęboko w podłoże wysoczyzny morenowej, tworząc malowniczy jar.

Obszar Miasta i Gminy Pieniężno zajmuje powierzchnię 241 km, którą zamieszkuje 7 119 mieszkańców – dane na dzień 30 września 2008 roku (wg danych zamieszczonych w BIP Urzędu Miasta Pieniężno).

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy należą drogi wojewódzkiej 507 (Braniewo - Dobre Miasto), 510 (z Pieniężna do granicy z Rosją) oraz 512 (Pieniężno-Szczurkowo). Pieniężno posiada także dobre połączenie komunikacyjne, na trasie tranzytowej do międzynarodowych przejść granicznych w Bezledach i Gronowie.

4.1 Inwentaryzacja azbestu w gminie

Szczegółowa inwentaryzacja została przeprowadzona w październiku 2009 roku, przez pracowników firmy J.W.W. Triland Sp. z o.o.

Inwentaryzacja polegała na szczegółowej lustracji budynków znajdujących się przy poszczególnych ulicach na terenie Miasta i Gminy Pieniężno, a następnie na naniesieniu na mapach miejsc oraz nieruchomości, na terenie których zostało stwierdzone występowanie azbestu, z uwzględnieniem podziału na budynki mieszkalne, gospodarcze, inwentarskie, publiczne oraz będące własnością przedsiębiorstw prywatnych.

Inwentaryzacja przeprowadzona na terenie Miasta i Gminy Pieniężno, została szczegółowo opisana w dokumencie „Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Pieniężno”, stanowiącym załącznik do niniejszego Programu.

Dane pochodzące z inwentaryzacji zostaną zamieszczone w „Bazie wyrobów i odpadów zawierających azbest”. Niniejsza baza jest narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest z terenu całego kraju. System ten jest na bieżąco aktualizowany, zgodnie z zapotrzebowaniem w tej kwestii. Dodatkowo w bazie azbestowej zawarte są szczegółowe informacje dotyczące finansowania oraz postępowania z azbestem.

4.2 Przewidywania dotyczące ilości powstających odpadów zawierających azbest w wyniku usuwania niniejszych wyrobów na lata 2009-2032

Podczas przeprowadzania procesu inwentaryzacji, w oparciu o rodzaj, ilość oraz okres wykorzystywania, określono stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest, jako stopień II i III, co oznacza, iż ponowna ocena stanu pokryć zawierających azbest, powinna zostać przeprowadzona w okresie do roku – w przypadku nadanego stopnia II, oraz do 5 lat – w przypadku nadanego stopnia III.

Dane pochodzące z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” wskazują, iż w województwie warmińsko-mazurskiego ilość płyt azbestowo - cementowych wynosi ok. 622 160 Mg.

Dane inwentaryzacyjne przeprowadzone w Gminie Pieniężno wskazują, iż na terenie gminy występują pokrycia azbestowo - cementowe w ilości 836,05 Mg. Procentowy stosunek ilości pokryć zawierających azbest, dla Gminy Pieniężno, w porównaniu z ilością, która występuje na obszarze całego województwa warmińsko - mazurskiego, wynosi niespełna 0,0013%.

Dotychczas na terenie Miasta i Gminy Pieniężno nie prowadzono nadzoru nad działaniami związanymi z demontażem i unieszkodliwianiem materiałów zawierających azbest.

Od roku 2009 Miasto i Gmina Pieniężno przystępuje do realizacji gminnego programu usuwania azbestu, jakim jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”, którego obowiązek przygotowania i przestrzegania wynika z zapisów krajowych planów usuwania azbestu – „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

W związku z realizacją zapisów zawartych w niniejszych Programach, Gmina Pieniężno, podejmuje się zadania usuwania pokryć azbestowo – cementowych, które zostały zinwentaryzowane na terenie Miasta i Gminy Pieniężno.

Na podstawie danych zebranych podczas procesu inwentaryzacji, jak również w oparciu o wyliczenia przedstawione w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz na podstawie danych zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, sporządzono szacunki dotyczące ilości odpadów zawierających azbest, jakie powstaną na terenie gminy w latach 2009 - 2032. Poniższe szacunki uwzględniają także możliwości finansowe Gminy Pieniężno.

Tabela 2. Szacunkowe zestawienie ilości usuwanego azbestu na lata 2009-2032

Przedziały czasowe	Zakładana ilość powstających odpadów zawierających azbest w Mg
2009-2012	234,1 (28%)
2013-2022	292,62 (35%)
2023-2032	309,33 (37%)

Opracowanie na podstawie „Planu usuwania azbestu i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” oraz danych pochodzących z procesu inwentaryzacji.

Dotychczasowe wyniki dotyczące ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest przedstawione w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, wskazują na nie zadawalające tempo usuwania tych wyrobów. W latach 2002-2008 usunięto zaledwie 1 mln Mg, w związku z czym 14,5 mln Mg wyrobów zawierających azbest pozostaje do usunięcia w latach 2009-2032.

Szacuje się, iż w pierwszej kolejności będą usuwane pokrycia dachowe uszkodzone, stanowiące bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. Stan pokryć dachowych będzie określany na podstawie przeprowadzanych przeglądów technicznych, do których przeprowadzenia są zobligowani ich właściciele. Coroczne informacje na temat stanu technicznego pokryć dachowych będą wpływały do Urzędu Miasta, zgodnie z rozporządzeniem z dnia 23 października 2003 r. (Dz. U. 2003 nr 192, poz. 1876), do dnia 31 stycznia każdego roku.

Celem gminy jest zachęcanie mieszkańców i właścicieli budynków pokrytych płytami azbestowo – cementowymi do usuwania wyrobów zawierających azbest, w taki sposób, aby ilości pokryć dachowych podlegających demontażowi, transportowi i składowaniu, systematycznie i corocznie ulegała zwiększeniu.

Gmina zakłada całkowite usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy do roku 2032, zgodnie z założeniami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

5 FINANSOWANIE

5.1 Szacunkowy koszt usunięcia materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Pieniężno

Koszty związane z usunięciem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest, w zależności od firm, które prowadzą działalność w tym obszarze, wahają się w granicach 15-35 zł/m² netto (+ 7% VAT), czyli średnio 25 zł/m² netto. Koszt ten rozkłada się następująco (dla 25 zł/m²):

- ✓ cena demontażu, zapakowania płyt: **8 zł/m²**
- ✓ transport: **11 zł/m²**
- ✓ unieszkodliwianie na składowisku: **6 zł/m²**

Na podstawie tych danych, sporządzono szacunkową analizę kosztów usunięcia całego zinwentaryzowanego azbestu zawartego w pokryciach dachowych, na terenie Gminy Pieniężno – **76 004,5 m²**:

1. Wariant najtańszy – dla 15 zł/m ² netto	~ 1.140.068,00 zł
2. Wariant średni – dla 25 zł/m ² netto	~ 1.900.113,00 zł
3. Wariant najdroższy – dla 35 zł/m ² netto	~ 2.660.158,00 zł

Różnice w kwotach zależą od stawek, jakie oferują specjalistyczne firmy zajmujące się demontażem i transportem materiałów zawierających azbest. Stawki oferowane przez firmy zależą od ilości azbestu, jaki jest usuwany (przy utylizacji większej ilości azbestu możliwa jest negocjacja kosztów), jak również od wysokości budynku, gdyż przy wysokiej zabudowie koszt ten może być zwiększony o rozstawienie rusztowania. Niniejsza kwota zależy także od kwoty wynegocjowanej przez specjalistyczne firmy ze składowiskami niniejszych odpadów.

Podane powyżej ceny nie odbiegają od średnich krajowych i kształtują się na podobnym poziomie w innych gminach.

5.2 Istniejące formy finansowania

Na podstawie zapisów zawartych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski” oraz w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, kosztami unieszkodliwiania i usunięcia azbestu są obciążeni właściciele nieruchomości, na których terenach znajdują się materiały zawierające

azbest. Działania te mogą zostać przeprowadzone wyłącznie przez osoby i firmy posiadające odpowiednie przeszkolenie w tym zakresie.

W celu usprawnienia sposobu usuwania wyrobów zawierających azbest należy rozważyć możliwości korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania, które można podzielić na trzy grupy:

- publiczne – np. pochodzące z budżetu państwa, miasta lub gminy, jak również pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno-publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

W Polsce występują następujące formy finansowania inwestycji w zakresie usuwania azbestu:

- środki własne jednostek samorządowych,
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- środki funduszy ochrony środowiska,
- środki pomocowe Unii Europejskiej – w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych,
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych.

Pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej na realizację przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami, w tym odpadami zawierającymi azbest jest możliwe w ramach priorytetu IV – 4.2. Ochrona powierzchni ziemi, na realizację którego w latach 2007-2013 została przeznaczona kwota 77 mln €. W ramach niniejszego priorytetu realizowane są zadania:

1. zmniejszenie ilości składowanych odpadów,
2. rekultywacja zdegradowanych terenów.

Beneficjentami mogą być zarówno osoby prywatne, jak również osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki samorządu terytorialnego, w tym posiadające osobowość prawną.

Istotnym źródłem pozyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego środków finansowych na działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest są fundusze ochrony środowiska. Do końca 2009 roku działają cztery typy funduszy:

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
2. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
3. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
4. Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zgodnie z projektem zmiany Ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw z dnia 9 października 2009 roku, od dnia 1.01.2010, powiatowe i gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zostaną zlikwidowane, natomiast kwoty, którymi dotychczas niniejsze fundusze dysponowały, zostaną przekazane gminom i powiatom, jednak bez nadania im priorytetu przeznaczenia na ochronę środowiska.

W związku z likwidacją powiatowych i gminnych FOŚiGW, podniesiona zostanie ranga Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, ze środków których będą dofinansowywane działania związane z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest, w ramach priorytetu – Ochrona Ziemi.

Dofinansowanie przyznawane przez WFOŚiGW stanowią dotacje do 100% kosztów kwalifikowanych. W przypadku wyczerpania puli środków finansowych przeznaczonych na dany rok, istnieje również możliwość uzyskania pożyczki z możliwością umorzenia do 30%. W roku 2010 na działania związane z azbestem przeznaczono kwotę 13,8 mln zł.

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby prawne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (składając wnioski indywidualne) oraz osoby fizyczne i wspólnoty mieszkaniowe (składając wnioski za pośrednictwem gmin).

Aby ubiegać się o dofinansowanie należy wypełnić formularz – Kartę Informacyjną Zadania (KIZ), do 1 czerwca każdego roku, aby otrzymać dofinansowanie na rok następny.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewiduje także przyznawanie dofinansowań w tzw. „trybie nadzwyczajnym”, w przypadku gdy wyroby zawierające azbest zostały naruszone na skutek działania żywiołów.

W celu przybliżenia i ułatwienia korzystania z możliwości dofinansowania działań polegających na demontażu, transporcie oraz unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest, WFOŚiGW opracował i opublikował „Regulamin przeznaczania środków WFOŚiGW na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa” oraz „Zasady przyznawania środków WFOŚiGW na dofinansowanie działań

z zakresu unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa” – oba dokumenty zostały zamieszczone na stronie internetowej WFOŚiGW.

Warunkiem uzyskania finansowania na prace związane z azbestem jest posiadanie rzetelnie wykonanej inwentaryzacji oraz „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Udzielenie wsparcia jest możliwe po potwierdzeniu złożenia odpadów zawierających azbest na składowisku lub po przetworzeniu w urządzeniach przewoźnych oraz po oczyszczeniu terenu, na którym był prowadzony demontaż wyrobów zawierających azbest lub po rozliczeniu kompleksowej usługi.

Istnieją również możliwości pozyskiwania środków finansowych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych w ramach projektów i programów nie kierowanych bezpośrednio do użytkowników wyrobów azbestowych - są to projekty związane z gospodarką odpadami, termomodernizacją obiektów budowlanych, remontami i przebudowami obiektów związanych z produkcją rolną czy przebudową budynków na cele mieszkaniowe.

5.2.1 Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz odpadów z terenu nieruchomości

Ze względu na niezadowalające tempo usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2002-2009, w przyjętym 14 lipca 2009 roku „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na jednostki samorządu terytorialnego zostało naniesione zadanie zwiększenia wsparcia mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

Zadanie to ma zostać zrealizowane poprzez zapewnienie wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz całkowite lub znaczne poniesienie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, w takim stopniu, aby udział środków właścicieli nieruchomości był niewielki, z uwagi na fakt, iż ponoszą oni koszty nowego pokrycia dachowego.

5.2.2 Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych oraz odpadów z terenu nieruchomości

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” wskazuje, iż do obowiązków jednostek samorządu terytorialnego należy koordynacja wsparcia finansowego usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych.

Wsparcie z funduszy ochrony środowiska powinno być przeznaczone na dofinansowanie usługi polegającej na bezpiecznym usuwaniu wyrobów zawierających azbest, w tym kosztów demontażu, transportu i złożenia odpadów zawierających azbest na właściwym składowisku.

W programie określono także, iż wsparcie nie może przekroczyć 80% całego kosztu usługi.

Do obowiązków gminy należy zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz aktualizacja gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest.

5.3 Finansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Pięczęno

Dotychczas Gmina Pięczęno nie współfinansowała działań związanych z usuwaniem azbestu. Z chwilą uchwalenia niniejszego Programu, gmina przystąpi do dofinansowania niniejszych działań ze środków własnych, jak również do pozyskiwania funduszy z innych źródeł prywatnych i publicznych, wg. wybranych wariantów przedstawionych poniżej.

Wariant I

Gmina Pięczęno będzie współfinansować ze środków własnych działania dotyczące demontażu i transportu materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez wyspecjalizowane firmy, jak również unieszkodliwianie azbestu na składowiskach przeznaczonych do tego celu.

Środki własne, które gmina przeznaczy na dofinansowanie mogą pochodzić z rezerw zaplanowanych na dany rok lub mogą zostać pozyskane, jako fundusze, którymi dotychczas dysponowała gmina w ramach Powiatowych i Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a które zgodnie z kierunkiem prowadzonych zmian legislacyjnych, w najbliższym czasie zostaną zlikwidowane.

Niniejsza forma dofinansowania będzie polegała na wyznaczeniu kwoty, która będzie stanowiła dofinansowanie do demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania 1 m² pokryć dachowych zawierających azbest. Wysokość dofinansowania, powinna być określana w corocznych uchwałach Rady Gminy, dotyczących współfinansowania działań związanych z azbestem, a jej wysokość powinna uwzględniać możliwości finansowe gminy oraz powinna stanowić znaczącą część kosztów demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania

wyrobów zawierających azbest, w taki sposób, aby możliwie w największym stopniu dopomóc mieszkańcom.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- gmina współfinansuje koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania w kwocie 15zł/m² do kwoty brutto;
- kwota przyznawana przez gminę na realizację jednego wniosku (jedną nieruchomość) wynosi nie więcej niż 3000zł;
- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;
- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;
- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100 m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i utylizacją:

$$100 \text{ m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = 2500 \text{ zł netto (2675 zł brutto)}$$

Przy dofinansowaniu przez gminę kosztów związanych z demontażem, transportem i utylizacją w kwocie 15 zł/m², koszty poniesione przez właściciela zostaną rozłożone w następujący sposób:

- **demontaż, transport i unieszkodliwianie: 100 m² x 25 zł/m² = 2500 zł netto (2675 zł brutto)**, z czego gmina poniesie koszty **100 m² x 15 zł/m² = 1500 zł netto (1605 zł brutto)**

W tym wariantcie właściciel zamiast 2675 zł brutto zapłaci 1070 zł brutto, a gmina poniesie koszty w wysokości 1605 zł brutto.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

Wariant II

Gmina Pięno będzie współfinansować działania dotyczące demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez

wyspecjalizowane firmy, zarówno ze środków własnych, jak również ze środków publicznych i prywatnych tj.:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki finansowe z Unii Europejskiej w ramach priorytetu IV – 4.2. Ochrona powierzchni ziemi,
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.

W ramach współfinansowania działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest, w zależności od ilości środków otrzymanych z zewnętrznych źródeł finansowania (gł. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), jak również uwzględniając możliwości finansowe gminy na finansowanie niniejszych działań ze środków własnych, Rada Gminy opracowywać będzie corocznie uchwały, w których określać będzie kwotę, jaka w danym roku zostanie przeznaczona na realizację działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem materiałów zawierających azbest.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- w imieniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych, które złożą wnioski o dofinansowanie, gminy uzyska dofinansowanie z zewnętrznych źródeł finansowania w kwocie 15zł/m² do kwoty brutto;
- gmina współfinansuje ze środków własnych koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania w kwocie 5zł/m² do kwoty brutto;
- kwota przyznawana przez gminę na realizację jednego wniosku (jedną nieruchomość) wynosi nie więcej niż 1000zł;
- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;
- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;
- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100 m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i utylizacją:

$$100 \text{ m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = 2500 \text{ zł netto (2675 zł brutto)}$$

Przy dofinansowaniu przez gminę ze środków zewnętrznych, kosztów związanych z demontażem, transportem i utylizacją w kwocie 15 zł/m² oraz przy dofinansowaniu przez gminę ze środków własnych w wysokości 5zł/m² do kwoty brutto, koszty poniesione przez właściciela zostaną rozłożone w następujący sposób:

- **demontaż, transport i unieszkodliwianie: 100 m² x 25 zł/m² = 2500 zł netto (2675 zł brutto)**, z czego gmina, ze środków zewnętrznych przekaże **100 m² x 15 zł/m² = 1500 zł netto (1605 zł brutto)** oraz ze środków własnych przeznaczy **100 m² x 5 zł/m² = 500 zł netto (535 zł brutto)**

W tym wariantcie właściciel zamiast 2675 zł brutto zapłaci 360 zł brutto, a gmina poniesie koszty w wysokości 1605 zł brutto (ze środków zewnętrznych) oraz 535 zł brutto ze środków własnych.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

Wariant III

Gmina Pieniężno będzie współfinansować działania dotyczące demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez wyspecjalizowane firmy, wyłącznie z pozyskanych z zewnątrz środków publicznych i prywatnych tj.:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki finansowe z Unii Europejskiej w ramach priorytetu IV – 4.2. Ochrona powierzchni ziemi,
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.

W wariantcie tym gmina pozyska środki finansowe na dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem azbestu, ze źródeł innych niż własne środki.

W zależności od wybranego źródła finansowania możliwe jest uzyskanie dofinansowania nawet do 100% kosztów kwalifikowanych – w przypadku dotacji przyznawanych przez WFOŚiGW.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- w imieniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych, które złożą wnioski o dofinansowanie, gminy uzyska dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych z zewnętrznych źródeł finansowania;

- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;

- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;

- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100 m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i utylizacją:

$$100 \text{ m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = 2500 \text{ zł netto (2675 zł brutto)}$$

W niniejszym wariantcie, kwota przyznawanego dofinansowania będzie uzależniona od ilości środków przeznaczonych na ten cel z zewnętrznych źródeł finansowania, na podstawie osobnej analizy poszczególnych wniosków.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

6 DZIAŁANIA PROWADZONE NA TERENIE GMINY

6.1 Działania związane z procesem inwentaryzacji

Podczas procesu inwentaryzacji na terenie Miasta i Gminy Pieniężno, na terenie nieruchomości dla których stwierdzono występowanie azbest, właściciele i mieszkańcy zostali poinformowani o bezpiecznym i obowiązującym sposobie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest - demontażu i transporcie, które powinny być wykonywane przez specjalistyczne firmy posiadające odpowiednie pozwolenia, jak również o sposobie i miejscu ich unieszkodliwiania.

Proces inwentaryzacji został szczegółowo opisany w załączniku do niniejszego Programu – w dokumencie „Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”.

6.2 Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Gmina Pieniężno wypracowała rozwiązania wspierające wymianę pokryć zawierających azbest, w taki sposób aby odbywało się to bezpiecznie i aby uniknąć powstawania dzikich wysypisk, na które trafiałyby usunięte pokrycia azbestowe.

Zadanie to zostanie osiągnięte poprzez szczegółową edukację mieszkańców oraz przy współfinansowaniu przez gminę usuwania, transportu i unieszkodliwiania azbestowych pokryć dachowych.

W przypadku właścicieli nieruchomości, na terenie których znajdowały się wyroby zawierające azbest Gmina Pieniężno do roku 2032, za pośrednictwem specjalistycznej firmy posiadającej odpowiednie pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi, odbierze i unieszkodliwi 836,05Mg azbestu, zinwentaryzowanego jako pokrycia dachowe.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Pieniężno odbywać się będzie według przedstawionego poniżej schematu. Celem tego procesu jest ujednoczenie działań na terenie gminy w obszarach: bezpieczeństwa, demontażu, ewidencji, informacji, monitoringu, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest.

Prezentowany schemat procesu usuwania azbestu jest czytelnym narzędziem dla realizacji zadań spoczywających na gminie.

6.2.1 Demontaż

Pierwsza część poniższego schematu zawiera czynności związane z bezpieczeństwem, demontażem i monitoringiem usuwania pokryć dachowych zawierających azbest rozmieszczonych na terenie gminy.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów zawierających azbest można przystąpić po dokonaniu skutecznego zgłoszenia w organie administracji budowlanej lub uzyskaniu pozwolenia na budowę. Ponadto przedsiębiorca, który będzie prowadził prace zobowiązany jest zgłosić ten fakt do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz Państwowej Inspekcji Pracy. Informacja ta powinna zawierać dane podmiotu realizującego demontaż pokrycia oraz termin realizacji prac.

Prace związane z demontażem powinny być przeprowadzane przez wyspecjalizowane firmy, których wszyscy pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami, a także bezpieczeństwa i higieny niniejszych prac.

Wszelkie szkolenia dotyczące postępowania z odpadami zawierającymi azbest powinny być przeprowadzone zgodnie z przepisami odpowiedniego rozporządzenia Ministra Pracy, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest również do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Wykonawca jest odpowiedzialny za skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach. Dodatkowo według obowiązującego prawa od wykonawców prac wymagane jest posiadanie odpowiedniego wyposażenia technicznego.

Podczas prowadzonych prac demontażowych wykonawca prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do:

- ✓ izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ✓ ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- ✓ umieszczeniu tablic ostrzegawczych o treści:

"Uwaga! Zagrożenie azbestem. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony."

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej

zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi.

Miejsce i sposób tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a przed transportem na składowisko powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób trzecich.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Poniżej przedstawiono schemat obowiązujący podczas prac demontażowych.

Rysunek 1. Schemat obowiązujący podczas prac demontażowych.

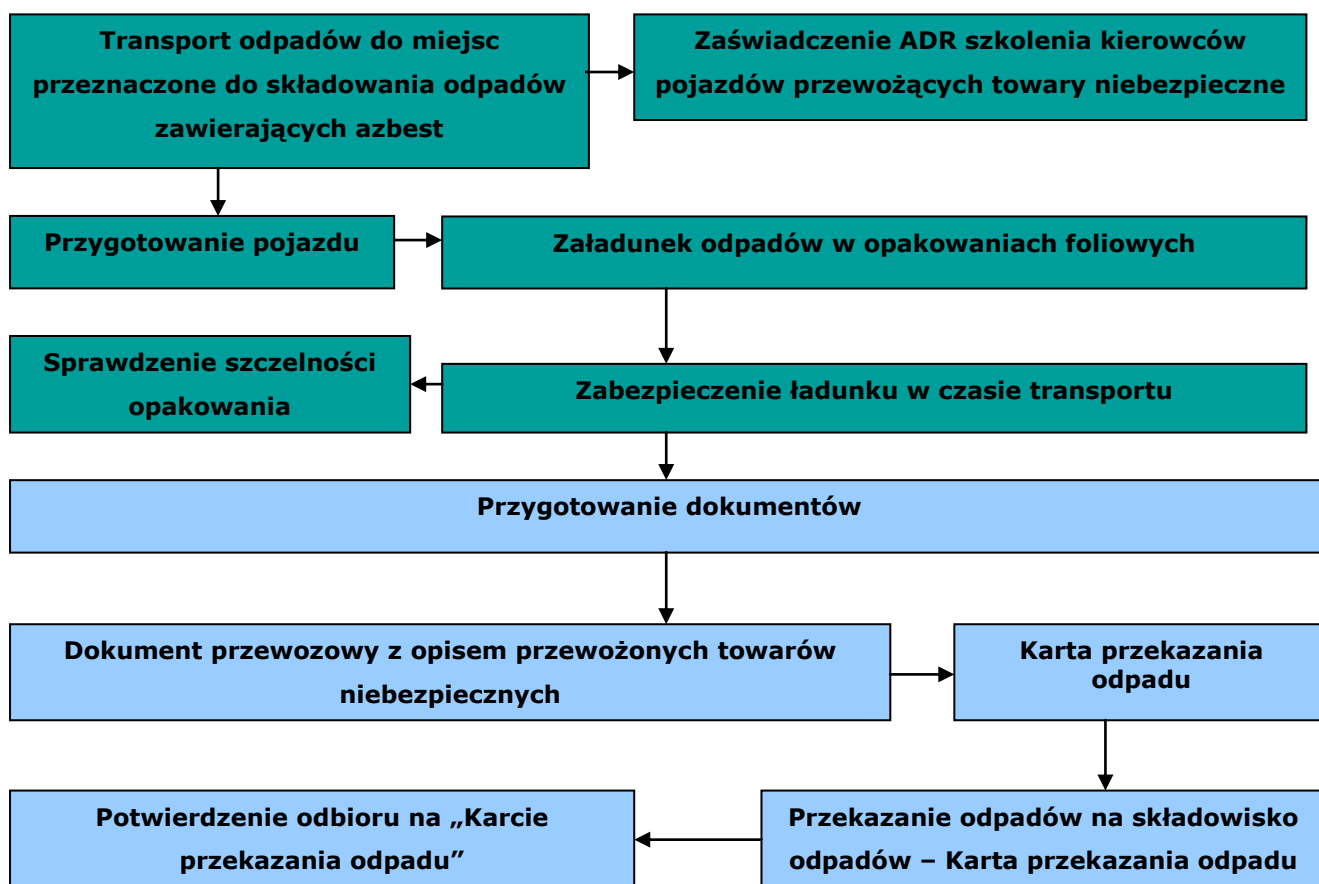
6.2.2 Transport

Drugą częścią schematu procesu usuwania azbestu jest transport. Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne.

W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem. Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

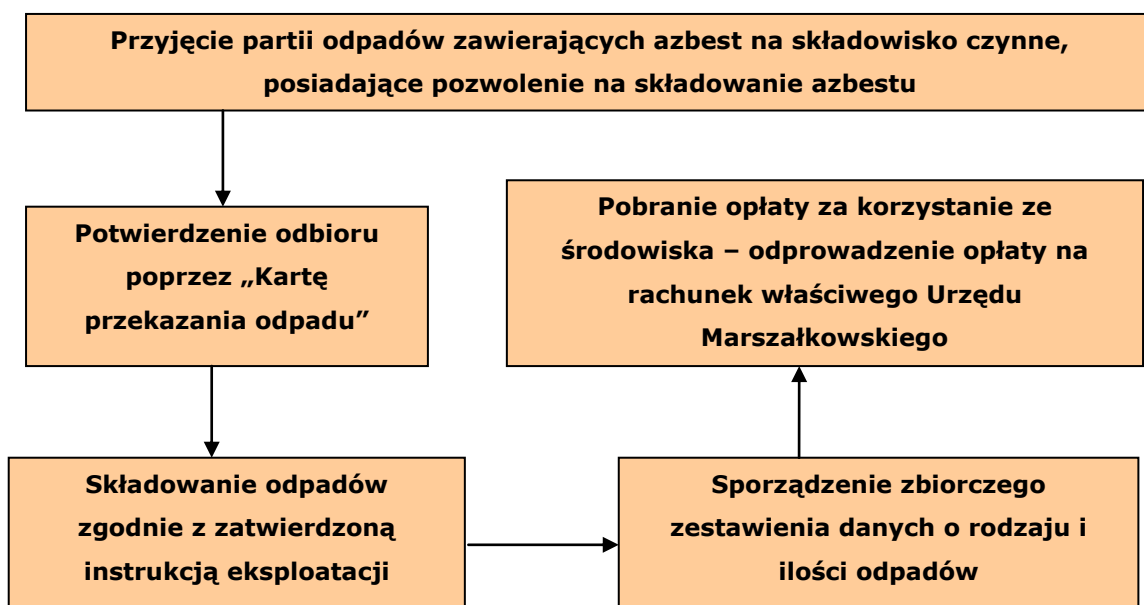

Rysunek 2. Schemat obowiązujący podczas transportów odpadów zawierających azbest.

6.2.3 Składowanie

Trzecia część schematu to przekazywanie zarządzającemu składowiskiem odpadów zawierających azbest. Działania te należy potwierdzić dokumentem - „Kartą przekazania odpadu”. Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest opłatę za korzystanie ze środowiska - składowanie.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, w taki sposób, aby uwzględnione zostało możliwie najwydajniejsze, racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Rysunek 3. Schemat przekazania odpadów zawierających azbest do składowania.

7 KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas przeprowadzanego procesu inwentaryzacji oraz tworzenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032” zgodnie z Ustawą o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. Nr 199, poz.1227), przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami gminy w postaci ankietyzacji.

7.1 Przebieg procesu ankietyzacji w gminie

Celem ankietyzacji była ocena stanu wiedzy mieszkańców na temat zagrożenia zdrowotnego ze strony azbestu oraz prawidłowego postępowania z materiałami zawierającymi azbest, jak również określenie dogodnych terminów usunięcia niniejszych wyrobów, wskazanych przez właścicieli nieruchomości, na terenie których zinwentaryzowano płyty azbestowo - cementowe.

Ankietyzacja została przeprowadzona w dniach 1-4 października 2009, podczas procesu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno, przeprowadzanego przez pracowników firmy J.W.W. Triland.

Ankietyzacja objęła ok. 30% mieszkańców zamieszkujących nieruchomości, na terenie których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest.

Przyjęty sposób ankietyzacji polegał na krótkiej rozmowie i wypełnieniu ankiety składającej się z trzech pytań.

Ankietyzacja była przeprowadzona w sposób anonimowy wśród mieszkańców, którzy dobrowolnie zgodzili się na jej wypełnienie.

Wzór niniejszej ankiety został przedstawiony w załączniku do opracowania „Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Pieniężno”.

7.2 Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych

Ankietyzacja przeprowadzona wśród mieszkańców Gminy Pieniężno wskazuje na średni poziom wiedzy ludności na temat postępowania z azbestem.

Większość mieszkańców, wśród których przeprowadzono ankietyzację posiadała wiedzę o szkodliwości azbestu, jak również znała skutki zdrowotne, jakie wywołuje wdychanie włókien azbestowych.

Spośród osób, które wypełniły ankiety, niewielka część mieszkańców posiadała wiedzę na temat prawidłowego sposobu postępowania z azbestem, czyli konieczności wykonania prac związanych z demontażem oraz transportem materiałów zawierających azbest przez specjalistyczne firmy oraz o środkach ostrożności, jakie należy podejmować podczas pracy z azbestem (odpowiednia odzież ochronna, zabezpieczenie terenu).

Wypowiedzi mieszkańców Gminy Pieniężno wskazują, iż posiadają oni wiedzę na temat szkodliwości azbestu, niestety większość mieszkańców, których domy pokryte są płytami cementowo – azbestowymi nie stać na ich usunięcie.

Wielu spośród mieszkańców deklarowało chęć usunięcia azbestowych pokryć dachowych i zastąpienia ich nowymi, w przypadku dofinansowania tych działań przez gminę.

Zdecydowana większość mieszkańców, wśród których przeprowadzono proces ankietyzacji zamierza podjąć się usunięcia pokryć azbestowych w ciągu najbliższych pięciu lat.

Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców Gminy Pieniężno wskazują na średni stan wiedzy mieszkańców na temat postępowania z azbestem. W związku z tym, zaleca się, aby gmina w większym stopniu edukowała mieszkańców na temat szkodliwości azbestu, poprzez akcje edukacyjno – informatyczne tj. ulotki oraz media - lokalnie wydawane gazetki czy internet, w których znajdą się informacje na temat postępowania z azbestem oraz na temat współfinansowania przez gminę kosztów jego usunięcia.

8 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH DECYZJE NA ZBIERANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ UPOWAŻNIONYCH DO WYKONYWANIA PRAC DEMONTAŻOWYCH

Zadania dotyczące demontażu, transportu oraz utylizacji odpadów zawierających azbest, mogą być realizowane wyłącznie przez firmy posiadające odpowiednie pozwolenia w niniejszym obszarze prowadzenia działalności tj. zatwierdzone przez Starostę Braniewskiego. Dają one gwarancję prowadzenia prac w sposób bezpieczny, bez zagrożenia dla zdrowia mieszkańców i pracowników, jak również gwarancję oczyszczenia terenu z pyłu azbestowego.

Lista podmiotów gospodarczych zajmujących się demontażem i transportem odpadów zawierających azbest, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Starostę Braniewskiego, zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie podmiotów gospodarczych posiadających decyzję na prowadzenie działalności w zakresie demontażu i transportu odpadów zawierających azbest

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Województwo
1.	Zakład Remontowo - Budowlany Ryszard Wójcik	Braniewie ul. Wileńska 24	warmińsko - mazurskie
2.	Mirosław Butkiewicz „MIR But”	Żelazna Góra 2/1	
3.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo - Handlowe „Remal” Marek Zygmunt Krawiec	Braniewo ul. Olsztyńska 3	
4.	Adam Gutowski „BOB”	Lipowina	

Sporządzone na podstawie danych otrzymanych ze Starostwa Braniewskiego.

9 WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Składowanie odpadów azbestowych powinno odbywać się w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko. Na terenie kraju istnieje kilkanaście składowisk przyjmujących odpady azbestowe, w tym dwa składowiska w województwie warmińsko - mazurskim. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” planowana jest budowa 6 kolejnych składowisk na terenie województwa mazowieckiego.

Wg szacunków zamieszczonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w latach 2003-2032 na składowiskach zostanie zdeponowanych 15 mln ton odpadów zawierających azbest. Planowana jest działalność 84 składowisk na odpady zawierające azbest, o powierzchni 1-5 ha, zlokalizowanych na terenie całego kraju.

Do roku 2008 na terenie kraju działało 28 składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest, w tym 25 ogólnodostępnych. W latach 2009-2032 planuje się budowę 56 składowisk odpadów zawierają azbest lub kwater do składowania odpadów zawierających azbest.

W poniższej tabeli przedstawiono składowiska przyjmujące azbest, z podziałem na województwa. W poniższym zestawieniu pominięto składowiska zakładowe przyjmujące wyłącznie odpady na potrzeby zakładów.

Tabela 4. Zestawienie składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

Lp.	Nazwa i adres składowiska	Województwo
1.	Składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie Miasto Sierpc ul. Traugutta 32	mazowieckie
2.	Składowisko Odpadów Przemysłowych ul. Górnicza 1, 58-303 Wałbrzych	dolnośląskie
3.	Składowisko odpadów przemysłowych Ul. Stalowa 12, 55-200 Oława	
4.	Składowisko odpadów w Marcinowie, gm. Trzebnica	
5.	Składowisko Odpadów Azbestowych ul. Małuszyńska 180, Chrościk	lubuskie
6.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka, gm. Radomsko	łódzkie
7.	Składowisko odpadów "Za rzeką Białą" ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów	małopolskie
8.	Składowisko komunalne w Ujkowie Starym ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław	
9.	Składowisko odpadów komunalnych w Młynach gm. Radymno	podkarpackie
10.	Składowisko Odpadów Pysznic gm.Pysznic	
11.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Małocichowo gm. Pruszcz	kujawsko-pomorskie

12.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Biernikowo 120, 76-261 Bruszkowo Wielkie	pomorskie
13.	Składowisko Odpadów Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyń	
14.	Składowisko odpadów w Knurowie ul. Szybowa 44	śląskie
15.	Składowisko odpadów w Jastrzębiu Zdroju	
16.	Składowisko odpadów niebezpiecznych i obojętnych Dąbrowia Górnicza ul. Koksownicza 1	
17.	Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg	warmińsko-mazurskie
18.	Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś gm. Zalewo	
19.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie ul. Sulańska 11, 62-510 Konin	wielkopolskie
20.	Składowisko odpadów w m. Dalsze, Myślibórz	zachodnio-pomorskie
21.	Zakład odzysku odpadów, ul. Lubuszan 80, Sianów	
22.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Dobrow, gm. Tuczępy	świętokrzyskie
23.	Składowisko Odpadów Miastkowo pow. Łomża	podlaskie
24.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych, Poniatowa Wieś, gm. Poniatowa	lubelskie
25.	Składowisko Piaski Zarzecze II, Kraśnik	

Sporządzona na podstawie danych zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

10 HARMONOGRAM USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Na podstawie aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami azbestowymi oraz uwzględniając obowiązki prawne, jakie spoczywają na gminie, przygotowano następujący harmonogram na lata 2009-2032 dla Gminy Pieniężno.

Tabela 5. Harmonogram rzeczowy na lata 2009 – 2032

Zadanie	Rola samorządu Gminy	Termin realizacji
Edukacja mieszkańców gminy o szkodliwości azbestu i zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest.	Prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej na temat postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobu ich usuwania, wpływu azbestu na organizm ludzki.	2009-2032
Szczegółowa inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest poprzez wypełnienie przez właścicieli/zarządców obiektów budowlanych arkuszy „oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.	Określenie rozmieszczenia i stanu wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz coroczne przekazywanie informacji do Marszałka.	raz w roku
Współfinansowanie przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia ilości azbestu na terenie gminy.	Zabezpieczanie środków z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska na inwestycje związane z usuwaniem azbestu.	2009-2032
Aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest.	Ścisła współpraca z wojewodą i nadzorem budowlanym.	2009-2032
Coroczne sprawozdanie z realizacji Programu przy uwzględnieniu podanych w Programie wskaźników monitorowania.	Sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań Programu na terenie Gminy oraz ich przekazywanie do Marszałka.	2009-2032

Opracowanie na podstawie zbioru ustaw i rozporządzeń dotyczących azbestu.

11 SYSTEM MONITORINGU I OCENY REALIZOWANYCH CELÓW

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji Programu jest Minister Gospodarki, który powołuje:

1. Głównego Koordynatora, jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualnienia Programów;
2. Radę Programową, która działa, jako organ opiniotawczo-doradczy Ministra Gospodarki, skupiając przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji Programów organów, urzędów, instytucji i organizacji.

Burmistrz Miasta odpowiada za wdrożenie „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pięno na lata 2009-2032” i jest zobowiązany do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu.

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” monitorowanie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest zostało określone, jako jeden z głównych priorytetów. W związku z powyższym, będą kontynuowane prace nad aktualizacją wojewódzkiej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest (WBDA), jak również planowana jest jej modernizacja w celu wdrożenia Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (ESIP), który umożliwi:

- ✓ ujednoczenie systemów monitoringu i połączenie ich w jeden wspólnie działający system,
- ✓ prezentację wyników inwentaryzacji ilości i przestrzennego rozmieszczenia azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- ✓ planowanie i wspomaganie logistyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- ✓ monitoring procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Dodatkowo system ten będzie umożliwiał wprowadzanie i weryfikowanie danych, jak również przetwarzanie i analizę w obrębie bazy danych. Podstawą systemu będzie wykorzystanie ortofotomapy, jako warstwy podkładowej oraz cyfrowej ewidencji gruntów i budynków, dzięki czemu uzyska się odniesienie konkretnych budynków do danych adresowych. System ten zagwarantuje zgodny z kompetencjami przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi szczeblami administracji publicznej.

Monitorowanie realizacji Programu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz w razie potrzeby elastyczne reagowanie na zmiany. System monitoringu oraz działania w ramach nadzoru i kontroli będą źródłem dodatkowych informacji o stanie gospodarki odpadami azbestowymi.

Zredagowane dane z bazy azbestowej stanowią jeden z podstawowych elementów monitoringu realizacji zadań objętych „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski ” oraz „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Interdyscyplinarność Programu powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania będą realizowane na trzech poziomach:

- ✓ Centralnym – Rada Ministrów, Minister Gospodarki i w strukturze ministerstwa
Główny Koordynator Programu,
- ✓ Wojewódzkim – samorząd województwa,
- ✓ Lokalnym – samorząd powiatowy i samorząd gminny.

Osobą odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw w sprawie wdrażania Programu jest Główny Koordynator.

Nieodzownym elementem wspierającym założenia Programów będzie także współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytutami naukowymi oraz mediami.

Doskonałym narzędziem monitoringu ilości powstających odpadów azbestowych jest sporządzanie rocznych podsumowań, które należy przygotowywać uwzględniając zaproponowane poniżej wskaźniki monitorowania.

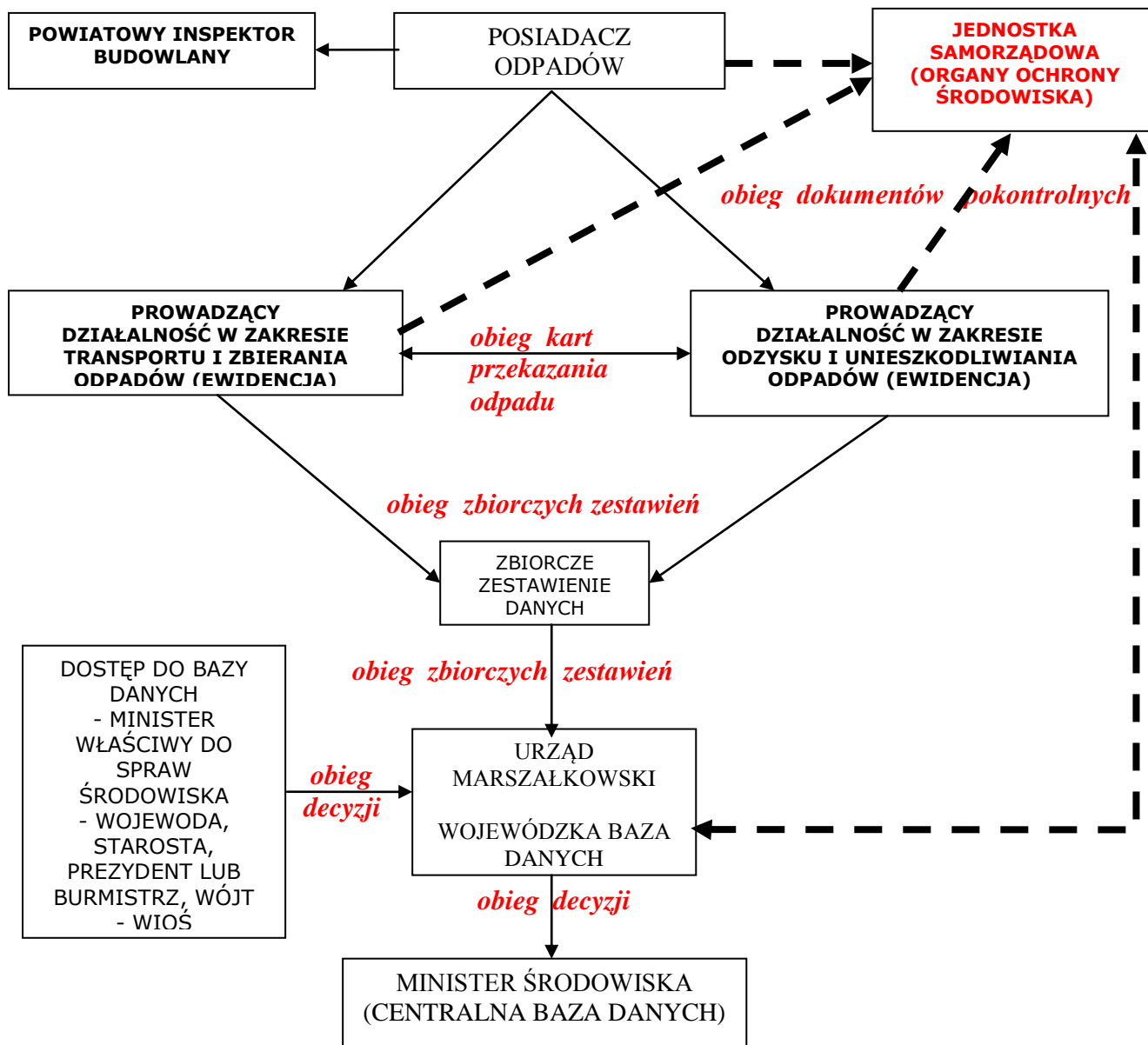
Poniżej zaproponowano listę wskaźników efektywności. W oparciu o ich analizę możliwa będzie ocena efektywności realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”. Niniejsza lista wskaźników nie jest ostateczna i może ulec rozszerzeniu.

Tabela 6. Wskaźniki monitorowania Programu na terenie Gminy Pieniężno

Lp.	Wskaźniki efektywności realizacji Programu	Jednostka
1.	Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	Mg/rok
2.	Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia wyrobów azbestowych.	%
4.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku.	%
5.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	Liczba/opis

Opracowanie na podstawie zbioru ustaw i rozporządzeń dotyczących azbestu.

Dodatkowym narzędziem monitoringu są dokumenty związane z gospodarką odpadami niebezpiecznymi, do jakich zaliczany jest azbest. Do dokumentów tych należą „karty przekazania odpadu”, „karty odbioru odpadu”, na podstawie których sporządza się „zbiorcze zestawienia ilości odpadów”. Dokumenty te są źródłem informacji umożliwiających koordynację procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie lokalnym, wojewódzkim i centralnym. Poniżej przedstawiono schemat obiegu dokumentów związany z gospodarką odpadami azbestowymi.

Rysunek 4. Schemat obiegu dokumentów związanych z gospodarką odpadami azbestowymi

12 PODSUMOWANIE

Nadrzędnym celem "Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032" jest likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko oraz wyeliminowanie ewentualnych szkodliwych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem. Osiągnięcie tego celu jest związane z bezpiecznym usunięciem wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy. Niniejszy cel powinien zostać zrealizowany do roku 2032.

Dodatkowe korzyści wynikające z wprowadzenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032”:

- **korzyści społeczne**

- * przedłużenie okresu użytkowania obiektów budowlanych oraz uzyskanie lepszych parametrów eksploatacyjnych;
- * poprawa wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych;
- * wzrost atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich;
- * wzrost atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu dla inwestorów krajowych i zagranicznych.

- **korzyści ekologiczne**

- * stopniowe ograniczenie, a następnie całkowita eliminacja narażenia środowiska na azbest.

- **korzyści ekonomiczne**

- * przyrost wartości nieruchomości;
- * przyrost wartości gruntów;
- * poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych;
- * wzrost inwestycji;
- * wzrost dochodów budżetu państwa z podatku od działalności gospodarczej związanej z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz zastosowania nowych materiałów;
- * zmniejszenie kosztów leczenia chorób azbestozależnych.

Przewiduje się, że realizacja „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pieniężno na lata 2009-2032” będzie procesem długofalowym ograniczonym możliwościami finansowymi, zarówno ze strony samorządu jak i mieszkańców.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest jest przedsięwzięciem kosztownym, a całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Pięńno szacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji na kwotę 1.900.113,00 zł netto.

W celu sprawnego przeprowadzenia procesu usuwania azbestowych pokryć dachowych, gmina rozpocznie współfinansowanie kosztów transportu i utylizacji. Z danych zebranych podczas przeprowadzania konsultacji społecznych wynika, iż większość właścicieli, których domy pokryte są azbestem, nie dysponują funduszami umożliwiającymi przeprowadzenie procesu demontażu, transportu i utylizacji pokryć azbestowych oraz zakupu nowych pokryć dachowych. W związku z tym zaleca się taki dobór firm prowadzących działalność w zakresie demontażu i transportu, aby koszty związane z ich wynagrodzeniem były możliwie najbardziej zbliżone do wysokości dofinansowania, jakie zaoferuje gmina. Cel ten można osiągnąć poprzez zawarcie umowy na wyłączność, dzięki czemu możliwe jest negocjowanie cen z wykonawcą prac związanych z demontażem i transportem. Również ceny utylizacji podlegają negocjacom przy przekazywaniu dużych ilości odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z założeniami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski” oraz jego aktualizacją „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, Gmina Pięńno przyjmuje, iż wszystkie wyroby zawierające azbest zostaną usunięte z tereny gminy do roku 2032.